

วาระที่ ๓.๑๑

โครงการพหุสัมพันธ์ระหว่างคนกับไถ่ระยะที่ ๒

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเจ้าชายอากิชิโนโนมิยา ฟูมิฮิโตะแห่งญี่ปุ่น
ภายใต้พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(ประจำปี ๒๕๖๒)

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓

1. ความเป็นมา:ความสัมพันธ์ระหว่างราชวงศ์ของทั้งสองประเทศ (1/2)

Japanese Emperor Akihito and Empress Michiko are seen with His Majesty the King and Royal Family members during a five-day visit to Thailand in 1991 (Bangkok Post)

Their Majesties the King and Queen talk with His Imperial Highness Prince Akishino of Japan at Siriraj Hospital during the prince's visit to Thailand in March 2011. (Bangkok Post)

...Prince Akishino has also made a number of visits to Thailand, affirming the bond between the two royal families. Prince Akishino also has a keen interest in fisheries and chicken, and has conducted research in Thailand, especially on the relationship between humans and chickens...

ความเดิม

- เจ้าชายอากิชิโนทรงก่อตั้งสมาคม Biosophia Studies เพื่อดำเนินการศึกษาและวิจัยความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวโยงระหว่างความเชื่อของมนุษย์กับหลักการวิทยาศาสตร์ ในเรื่องวิวัฒนาการของไก่ป่ามาเป็นไก่บ้านหรือไก่ชน และได้เคยนำความเกี่ยวกับเรื่องนี้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวงคราวเสด็จเยือนไทยเมื่อพ.ศ. 2544
- ต่อมาได้เสด็จเยือนประเทศไทย ระหว่างวันที่ 7-21 สิงหาคม พ.ศ. 2546 เพื่อเข้าเฝ้าถวายพระพรสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวงในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบและกราบบังคมทูลขอพระราชทานญาติเพื่อทำการศึกษารื่องพหุสัมพันธ์ระหว่างไก่อกับคนในประเทศไทย
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นองค์อุปถัมภ์การดำเนินงานของสมาคมฯ ทางด้านประเทศไทยและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ นานักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ของประเทศไทย เข้าร่วมศึกษาวิจัยในโครงการดังกล่าว
- เจ้าชายอากิชิโนพร้อมด้วยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องไก่อจากมหาวิทยาลัยโตเกียว 4 คนทรงทำแผนครั้งแรกร่วมกับคณะนักวิจัยไทยในพ.ศ. 2546 เพื่อจะได้เสด็จมาทรงค้นคว้าศึกษาวิจัยเพิ่มเติมที่ประเทศไทยด้วยพระองค์เองในปี 2547 หรือ 2548
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเป็นองค์ประธานในงานเปิดตัวหนังสือ "Chicken and Humans in Thailand: Their Multiple Relationships and Domestication" ณ สยามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ 18 มีนาคม พ.ศ. 2553 นับเป็นการสรุปงานวิจัยระยะที่ 1 (ซึ่งแผนเดิมกำหนดไว้ระหว่างพ.ศ. 2547-2550)
- ขณะนี้กำลังอยู่ในระยะที่ 2 ระหว่างพ.ย. 2555 – มี.ค. 2559 (3 ปีเศษ) รอทำหนังสือรายงานสรุป

1. ความเป็นมา:โครงการHCMRแบ่งเป็น 2 ระยะ (2/2)

ระยะที่ 1: ระหว่างพ.ศ.2547-2550 สิ้นสุดจริงในการสัมมนา ณ สยามสมาคม พ.ศ.2553

สาขาชีววิทยา **ผลการค้นพบ**
พบว่า ไก่ป่าสีแดงตมหูขาวมีลำดับทางวิวัฒนาการมาก่อนไก่สายพันธุ์อื่น ดังนั้นไก่ป่าสีแดงตมหูขาวจึงน่าจะเป็นบรรพบุรุษของไก่พื้นเมืองและไก่สายพันธุ์อื่นในปัจจุบัน

สาขานิติศาสตร์
ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่และกิจกรรมของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับถิ่นที่อยู่อาศัยของไก่ป่าและเป็นปัจจัยในกระบวนการจากไก่ป่ามาเป็นไก่บ้าน

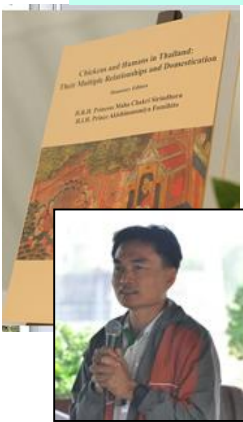
เจ้าชายอาภิชิโนทรงนำนักวิจัยทำงานวิจัยร่วมในภาคสนาม จำนวน 5 หมู่บ้าน ในบริเวณจังหวัดเชียงราย ได้แก่ บ้านนาโตะ บ้านร่วมใจ บ้านพงป่าแขม บ้านห้วยแสน และบ้านป่าแขมสามัคคี เมื่อวันที่ 21 ส.ค. 2548

สาขามนุษยวิทยา
ความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์แสดงออกให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับไก่

สาขานิเวศวิทยา
ศึกษาพฤติกรรมไก่กับการดำรงชีวิตในธรรมชาติ พบว่าไก่เพศผู้มีขนาดและสีสดใสกว่าไก่เพศเมียและไก่ป่าจะกินแมลง พืช และสัตว์ขนาดเล็กเป็นอาหาร

16 มีนาคม 2550 อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย , ปทุมธานี ประเทศไทย

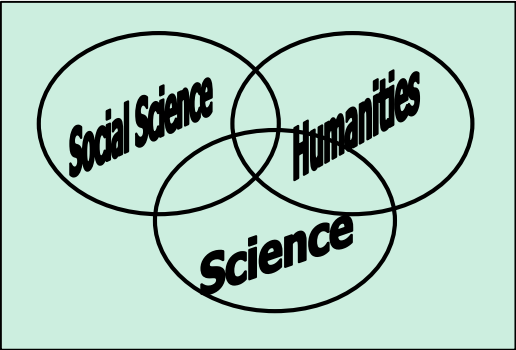

หนังสือ " Chickens and Humans in Thailand : Their Multiple Relationship and Domestication" จัดนิทรรศการเปิดตัวหนังสือเมื่อ 18 มีนาคม 2553 ณ สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

นายไสว วั่งหงษา (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช) ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ภายใต้การสนับสนุนทุนการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่น และสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2553 มาปฏิบัติงานในกรมป่าไม้ ถึงปี พ.ศ. 2561 ปัจจุบันลาออกจากราชการ

ระยะที่ 2 : ระหว่าง พ.ย. 2555 – มี.ค. 2559 (3 ปีเศษ) สรุปผลการศึกษาวิจัย : พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน

จากความสำเร็จในการศึกษาวิจัยของโครงการ HCMR ในระยะที่1 เจ้าชายอาภิชิโนทรงมีพระประสงค์ดำเนินการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการ HCMR ต่อไปโดยมีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างนักวิจัยไทยและญี่ปุ่น2ครั้ง โดยเจ้าชายอาภิชิโนทรงเป็นประธาน

แนวการทำงาน : เป็นการผสมผสาน(interdisciplinary approach) การศึกษาวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในมุมมองต่างๆ

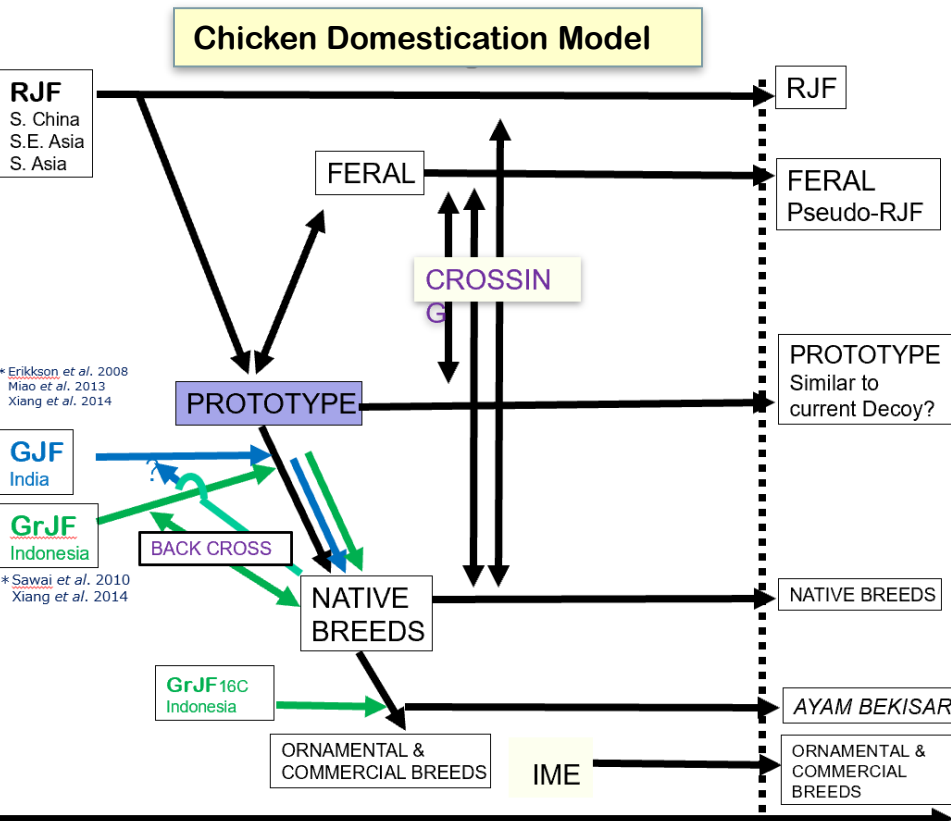
- **วิทยาศาสตร์ :** ใช้องค์ความรู้จากสาขาวิชาชีววิทยา ชีวโมเลกุล นิเวศวิทยา สัตววิทยา และสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นต้น
- **มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ :** ใช้องค์ความรู้ด้านคติชนวิทยา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณคดี เป็นต้น
- **ความรู้ทั่วไป** เช่น ความเป็นมาและวิวัฒนาการการปศุสัตว์ไทย

2. กิจกรรมดำเนินงานปี 2561 - 2562 (สรุปผล หนังสือสรุปโครงการ HCMR II)

2.1การดำเนินงานปี 2561 :การประชุมคณะนักวิจัยในโครงการ HCMR II 12 ก.ย. 61 โรงแรมบลิสตัน สุวรรณ พาร์ควิว กทม.

นักวิจัยไทยและญี่ปุ่นได้ประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณารูปแบบ และโครงสร้างในการจัดทำหนังสือสรุปผลการดำเนินโครงการ HCMR II โดยมี ศ.ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ และ ศ.ดร.โอซามุ อากางิ ร่วมกันเป็นประธานการประชุมสรุปได้ดังนี้

- 1. กำหนดให้มี 4 part ซึ่งแต่ละ part จะมีทั้งนักวิจัยไทย และญี่ปุ่นร่วมกันเขียนบทความดังนี้
 - Basic View: Domestication Model of Red Jungle Fowl โดยเจ้าชายอากิชิโน โนมิยะ ฟูมิฮิโตะ
 - Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia
 - History of Human-Chicken Interaction in Thailand
 - Chicken and Human Interaction on Contemporary Thai Society
- 2. จะพิมพ์หนังสือกับสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียง เช่น nature, springer เป็นต้น
- 3. กำหนดการจัดพิมพ์ให้แล้วเสร็จภายในธันวาคม 2562

ผู้แทนนักวิจัยฝ่ายไทย

1. ศ.ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์
2. นายองอาจ เดชอิทธิธรณ์
3. ดร.ชฎามาศ ธุวะเศรษฐกุล
4. รศ.ดร.สุภาพร อีสริโยดม
5. ศ. สุกัญญา สุขฉายา
6. นายสาโรจน์ เรียรุคงมัน
7. ผศ.ดร.ชนินทร์ ตีรวัฒนาวานิช
8. ผศ.ดร.กรรณิการ์ ศิริภัทรประวัต
9. ดร.ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี
10. ดร.ไสว วังหงษา
11. น.ส.ดร.ณัฏฐา โสภาก
12. ผศ.ดร.ชมนาด ศีตสาร
13. ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง
14. รศ.ดร.รัชมี ขุทรงเดช
15. น.ส.ปริญญารักษ์ เติ่งประเสริฐ
16. น.ส.สาวิตรี ภิรมย์กิจ
17. นางสาวสุพัตรา บัณฑิต

ผู้แทนนักวิจัยฝ่ายญี่ปุ่น

1. Prof. Osamu Akagi
2. Prof. Kazunobu Ikeya
3. Dr. Masaki Eda
4. Prof. Hideki Endo
5. Assoc. Prof. Takeshi Sasaki
6. Dr. Takashi Masuno (SOKENDAI)
7. Assoc. Prof. Takahiro Yonezawa
8. Mr. Masayu Takada
9. Mr. Arato Oshima

กรรมการและเลขาธิการ มูลนิธิฯ
เครือข่ายวิจัยภาคใต้
กรรมการและรองเลขาธิการ มูลนิธิฯ, รอง ผอ.สวทช.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมาคมอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมือง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรมปศุสัตว์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
สวทช.
สวทช.

Academic Advisor to H.I.H. Prince Akishino,
Osaka University of Foreign Studies
National Museum of Ethnology
Hokkaido University
The University of Tokyo
Tokyo University of Agriculture
The Graduate University for Advanced Studies

Tokyo University of Agriculture

2.2 การดำเนินงานปี 2562:การประชุมนักวิจัยไทยเพื่อสรุปบทความที่ฝ่ายไทยรับผิดชอบ

ประชุมสรุปการดำเนินโครงการวิจัยพหุสัมพันธ์คนกับไก่ระยะที่ 2 ครั้งที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2562 ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

ประชุมสรุปการดำเนินโครงการวิจัยพหุสัมพันธ์คนกับไก่ระยะที่ 2 ครั้งที่ 2 วันอังคารที่ 13 สิงหาคม 2562 ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย

นักวิจัยไทยได้ประชุมร่วมกัน เพื่อรวบรวมบทความที่ได้จัดทำร่างหนังสือสรุปผลการดำเนินโครงการ HCMR II จำนวน 2 ครั้ง (รายชื่อ ศ.ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ นายสาโรจน์ เจียรคงมัย ผศ.ดร.ชนินทร์ ดิรวฒนา น.วณิช ดร.ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี ดร.ไสว วังหงษา น.ส.ดร.ณิ โสภ ผศ.ดร.ชมนาด ศีติสาร ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และ น.ส.ปริญญารักษ์ เต็งประเสริฐ) สามารถสรุปผลการประชุม 2 รอบ ได้ดังนี้

- ทางไทยได้จัดทำข้อมูลสรุปเนื้อหาที่จำเป็นต้องมีในหนังสือเพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์(ตารางหน้าถัดไป)ซึ่งจากการสอบถามทางอีเมลนักวิจัยญี่ปุ่น (Prof. Kazunobu Ikeya) รับผิดชอบดำเนินการ แต่ยังไม่ว่างกำหนดเวลาแล้วเสร็จ
- อาจต้องมีการปรับปรุงชื่อหนังสือ จากเดิมที่ชื่อ Human and Chicken in Monsoon Asia เพราะเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลไก่ในประเทศไทยเป็นสำคัญ Prof. Ikeya ให้ความเห็นว่าหนังสือที่พูดถึงไก่ของประเทศไทยมีมากแล้ว หากเปลี่ยนหัวข้อโดยเน้นเรื่องของไทย จะทำให้แตกต่างจากเล่มอื่นได้อย่างไร ทั้งนี้ ดร.ชนินทร์ เสนอว่าหากจะยังรักษาชื่อเดิมไว้ควรเพิ่มเนื้อหาของไก่ในประเทศอื่นบริเวณแถบ Monsoon Asia ด้วย
- Prof. Ikeya แจ้งว่าจะทาบทามให้สำนักพิมพ์ Springer ในการจัดพิมพ์ ซึ่งหมายความว่าหนังสือต้องมีจุดเด่นที่ชัดเจนทางสำนักพิมพ์ถึงจะพิจารณาตีพิมพ์ให้
- ปัจจุบันบทความของนักวิจัยไทยได้รวบรวมแล้วเสร็จหมดแล้ว
- ปัจจุบันทางญี่ปุ่นยังไม่ส่งเนื้อหาบทความมาให้เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิม (ทางไทยได้ติดต่อนักวิจัยญี่ปุ่น ไปแล้วหลายครั้ง)

ตัวอย่างเอกสารของบทความที่ฝ่ายไทยได้ทำส่งให้ทางญี่ปุ่นแล้ว

Content

Part I	Basic View: Domestication Model of Red Junglefowl
Part II	Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia
Chapter I	History of Human Chicken Interaction in Monsoon Asia: Three perspectives
Chapter II	Ecology of Red Junglefowl
Chapter III	Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Junglefowl
Chapter IV	Zoarchaeology
Chapter V	The Relationship between Wild Chickens and Humans in Monsoon Asia from an Ethnological Perspective
Part III	History of Human-Chicken Interactions in Thailand
Chapter VI	Genetic Traits of Chickens in Monsoon Asia
Chapter VII	Chickens in Prehistory of Thailand
Chapter VIII	Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand
Part IV	Chicken and Human Interaction in Contemporary Thai Society
Chapter IX	Red Junglefowl and Nature Reserve
Chapter X	Color Preferences for Chicken Plumages, Legs, Eggs and Crows in Relation to Selective Breeding
Chapter XI	Cock Fighting
Part I	Thai Cock Fighting
Part II	Fighting Style of Gamecocks and Their Development
Part III	Fighting Cocks in the Community that Never Had Culture of Cockfighting
Chapter XII	Current State of Fighting-cock Husbandry: The Case of The Mien Society in Northern Thailand
Chapter XIII	Chicken Production and Protein Source for People

Chapter I History of Human Chicken Interactions in Monsoon Asia: Three Perspectives

Hideki ENDO, Naoki TSUJISAWAI, WANGHONGSA, H

Chapter II

Ecology of red jungle fowl (*Gallus gallus* Linnaeus 1758)

Sawai WANGHONGS, H

Chapter III

Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Junglefowl: A Preliminary Study toward Understanding the Interaction between Junglefowl and Human-beings

A. Okabe, T. Sato, K. Okabe, E. Imamura, Y. Hayashi, F. Akishinonamiya, S. Morathap, C. Jallangkha, N. Mahakanta, S. Wanghongsa and W. Mechai

3. ความก้าวหน้าหนังสือบทความโครงการ HCMR II (1/2)

สรุปบทความโครงการ HCMR II (ณ วันที่ 9 มีนาคม 2563)

Chapters	Contents	Author	Remarks
Part 1	Basic View : Domestication Model of Red Jungle Fowl	H.I.H. Prince Akishinonomiya Fumihito	ขาดเนื้อหาทางญี่ปุ่น
Part 2	Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia		
2.2	History of Human Chicken Interactions in Monsoon Asia: Three Perspectives	Endo, Sawai,chanin	
2.1	Ecology of Red Jungle Fowl	Endo, Oshida, Sawai	
2.3	Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Jungle fowl	A. Okabe1, T. Satoh2, K. Okabe3, E. Imamura4, Y. Hayashi5, F. Akishinonomiya6, S. Morathop7, C. Jailangka7, N. Mahakanta7, S. Wanghongsa8 and W. Mechvichai9	
2.4	Zooarchaeology	Eda	
2.5	Human-Chicken multiple Interactions in Monsoon Asia from Ethnological Perspectives: hunting, taming, cock-fighting	Kazunobu Ikeya and Takashi Masuno	
Part 3	History of Human-Chicken Interactions in Thailand		
3.1	Genetics Traits of Chickens in Monsoon Asia	Sasaki, Chanin, Yonezawa, Kannika	สามารถรวบรวมเป็นบทความได้ แต่ขาดการวิเคราะห์ bioinformatic จากทางญี่ปุ่น
3.2	Chickens in Prehistory of Thailand	Rasmi	
3.3	Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand	Jirasa	
3.4	Folklore	Sukanya, Pollavat	เพื่อสอดคล้องกับเนื้อหาที่มี จึงย้ายบทความไป PART 4 Fighting Cocks in the Community that Naver Had Culture of Cockfighting
Part 4	Chicken and Human Interaction in Contemporary Thai Society		
4.1	4.1 Red Jungle fowl and Nature Reserve	Sawai, Takada and Oshima	
4.2	4.2 Color Preferences for Chicken Plumages, Legs, Eggs and Crowns in Relation to Selective Breeding	Kayo Okabe, Tossaporn Srisakdi, Sawai Wanghongsa, Darunee Sopha, Jiravan Juivatlao, Atsuyuki Okabe	
4.3	4.3 Cock Fighting		
	Part I Thai Cock Fighting	Chomnard,Ikeya,Saroj	
	Part II Fighting Style of Gamecocks and Their Development	Thanathip, Skorn, Supaporn and Saroj	
	Part III Cultural Spaces Based on the Comparison of Chicken Bone	Pollavat	
4.4	4.4 Chicken Production and Protein Source for People	Darunee and Ong-ard	

3. ความก้าวหน้าหนังสือบทความโครงการ HCMR II (2/2)

เพื่อสรุปการดำเนินงานโครงการฯ ทางไทยได้รวบรวมเนื้อหาเท่าที่ได้จัดทำเป็นหนังสือ
Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia

สารบัญหนังสือ

Part I Basic View: Domestication Model of Red Junglefowl

Part II Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia

- Chapter I History of Human Chicken Interaction in Monsoon Asia: Three perspectives
- Chapter II Ecology of Red Junglefowl
- Chapter III Analysis of the Spatiotemporal Behavior of Red Junglefowl
- Chapter IV Zooarchaeology
- Chapter V The Relationship between Wild Chickens and Humans in Monsoon Asia from an Ethnological Perspective

Part III History of Human-Chicken Interactions in Thailand

- Chapter VI Genetic Traits of Chickens in Monsoon Asia
- Chapter VII Chickens in Prehistory of Thailand
- Chapter VIII Chicken: Its Symbolic Meaning from Archaeological Evidences of Historic Thailand

Part IV Chicken and Human Interaction in Contemporary Thai Society

- Chapter IX Red Junglefowl and Nature Reserve
- Chapter X Color Preferences for Chicken Plumages, Legs, Eggs and Crowns in Relation to Selective Breeding
- Chapter XI Cock Fighting
 - Part I Thai Cock Fighting
 - Part II Fighting Style of Gamecocks and Their Development
 - Part III Fighting Cocks in the Community that Never Had Culture of Cockfighting
- Chapter XII Current State of Fighting-cock Husbandry: The Case of The Mien Society in Northern Thailand
- Chapter XIII Chicken Production and Protein Source for People

Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia

H.I.H Prince Akishinomiya Fumihito's Research under the Royal Patronage of
H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn Phase II)

โครงการวิจัยพหุสัมพันธ์กับไก่ ระยะที่ ๒
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเจ้าชายอากิฮิโตะ มิตสึฮิโตะ แห่งญี่ปุ่น
ภายใต้พระอุปถัมภ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

4. สรุป

- เจ้าชายอากิชิโน โนมิยะ ฟูมิฮิโต ทรงพระดำริให้มีการศึกษาวิจัยพหุสัมพันธ์ระหว่างคนกับไก่ (Human-Chicken Multi-relationships Research Project; HCMR) ระยะที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2550 โดยกำหนดโจทย์วิจัยว่า "เหตุใดและอย่างไรไก่ป่าจึงมีวิวัฒนาการกลายมาเป็นไก่บ้าน" มีแนวการทำงานเป็นการผสมผสาน (Interdisciplinary approach) ในการดำเนินโครงการ นักวิจัยไทยและญี่ปุ่นจะมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยเจ้าชายจะเสด็จเป็นประธานการประชุมเสมอ
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จเป็นองค์ประธานในงานเปิดตัวหนังสือ "Chicken and Humans in Thailand: Their Multiple Relationships and Domestication" ณ สยามสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ 18 มีนาคม พ.ศ. 2553 นับเป็นการสรุปงานวิจัยระยะที่ 1
- หลังจากความสำเร็จของโครงการ HCMR ระยะที่ 1 เจ้าชายฯ ทรงพระดำริให้ดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 โดยกำหนดระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2560 และจะสรุปผลการดำเนินโครงการในปี 2561
- ปัจจุบันบทความของนักวิจัยไทยได้รวบรวมแล้วเสร็จหมดแล้ว โดยทางญี่ปุ่นยังไม่ส่งเนื้อหาบทความมาให้เพิ่มเติมจากข้อมูลเดิม (โดยทางไทยได้ประสานติดต่อนักวิจัยญี่ปุ่นไป) ฝ่ายไทยจึงได้รวบรวมเนื้อหาเท่าที่ได้จัดทำเป็นหนังสือ Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia ไปพลาংก่อน

จบ

การประชุมคณะกรรมการมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องเพื่อพิจารณา : ผลการดำเนินงานปี 2562 และ
แผนดำเนินงานปี 2563
โครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามพระราชดำริฯ

3.9 โครงการวิจัยชั่วโลกตามพระราชดำริฯ

3.9.1 โครงการวิจัยชั่วโลกใต้ตามพระราชดำริฯ

3.9.2 ความร่วมมือชั่วโลกเหนือกับประเทศนอร์เวย์ ตามพระราชดำริฯ

3.10 โครงการภาควิวิศวกรรมชีวการแพทย์ (Biomedical Engineering Consortium)

3.11 โครงการวิจัยพหุสัมพันธ์คนกับไก่ ระยะที่ ๒

3.12 โครงการความร่วมมือกับจุลิจ (JÜLICH) ตามพระราชดำริฯ

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

Backup Slides

2. กิจกรรมดำเนินงานปี 2561 - 2562 (สรุปผล หนังสือสรุปโครงการ HCMR II)

2.1 การดำเนินงานปี 2561 (1/3)

**การประชุมคณะนักวิจัยในโครงการ HCMR II
วันที่ 12 กันยายน 2561
ณ โรงแรมบลิสตัน สุวรรณ พาร์ควิว กทม.**

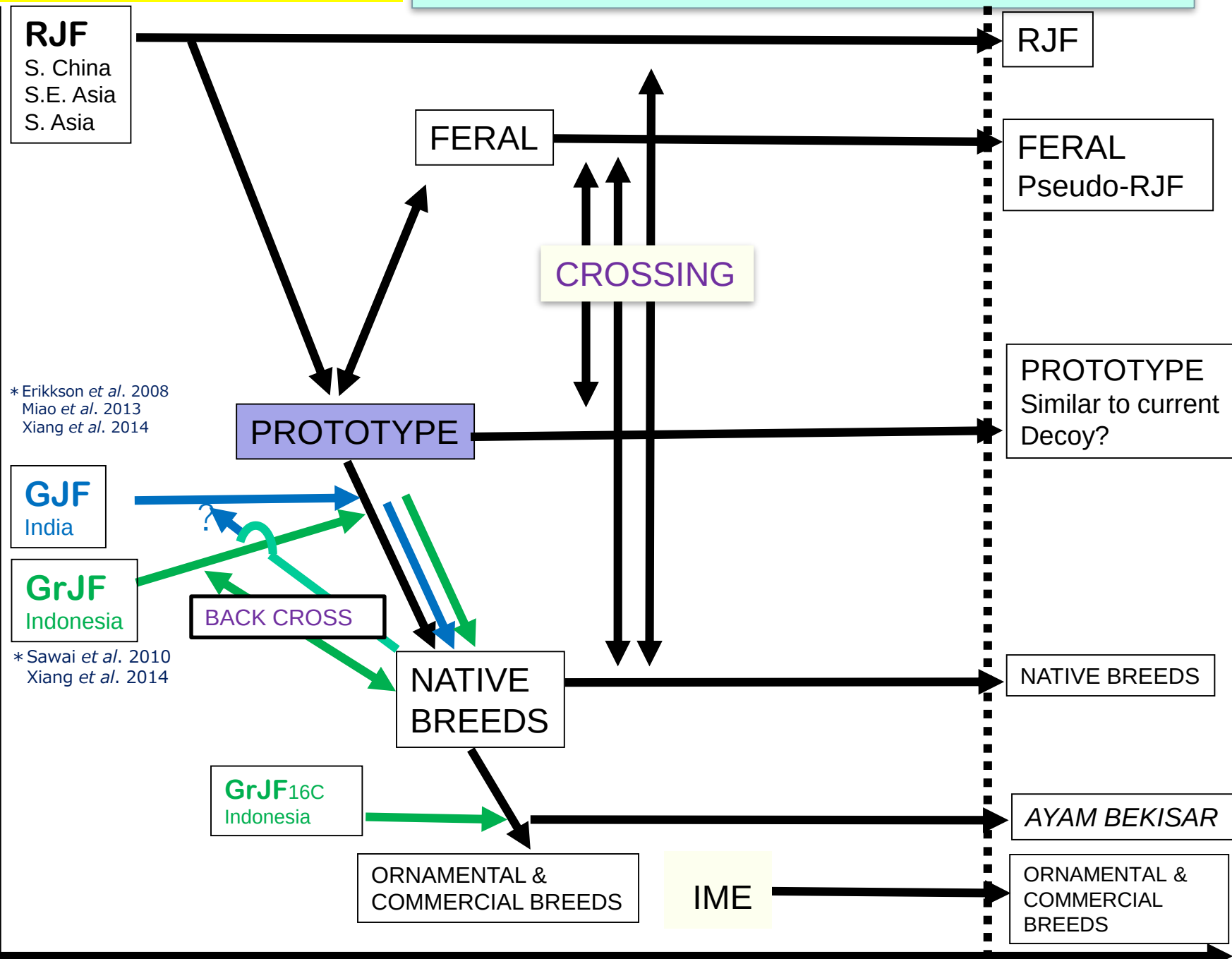

นักวิจัยไทยและญี่ปุ่นได้ประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณารูปแบบ และ
โครงสร้างในการจัดทำหนังสือสรุปผลการดำเนินโครงการ HCMR
II โดยมี ศ.ดร.ไพรัช ธัชยพงษ์ และ ศ.ดร.โอซามุ อากางิ
ร่วมกันเป็นประธานในการประชุม

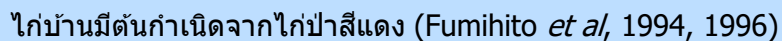
โดยมีความเห็นเกี่ยวกับหนังสือสรุปโครงการ HCMR II ดังนี้
1. นักวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาหัวข้อโครงสร้างหนังสือ โดย
กำหนดให้มี 4 part ซึ่งแต่ละ part จะมีทั้งนักวิจัยไทย และญี่ปุ่น
ร่วมกันเขียนบทความ

- ดังนี้
- Basic View: Domestication Model of Red Jungle Fowl โดย
เจ้าชายอากิชิโน โนมียะ ฟูมิฮิโตะ
 - Chicken and Human Relationships in Monsoon Asia
 - History of Human-Chicken Interaction in Thailand
 - Chicken and Human Interaction on Contemporary Thai
Society
2. จะพิมพ์หนังสือกับสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียง เช่น nature,
springer เป็นต้น
3. กำหนดการจัดพิมพ์ให้แล้วเสร็จภายในธันวาคม 2562

4.1 ผลการดำเนินงานของกลุ่มชีววิทยาปี 2559 – 2561 (นักวิจัย: ชนินทร์ ตีรวัฒนวานิช(ม.เกษตร ศาสตร์) กรรณิการ์ ศิริภัทรประวัติ(ม.เกษตรศาสตร์) ไสว วังหงษา(กรมอุทยานแห่งชาติฯ) ดรณี โสภา(กรมปศุสัตว์)) (1/2)

ไถ่บ้านไทยมีพันธุกรรมใกล้เคียงกับไถ่ป่าสีแดง สนับสนุน
ทฤษฎีของเจ้าของอาภิชิโน ที่ว่าไถ่ป่าสีแดงเป็นต้น
กำเนิดของไถ่บ้าน

1. ไก่บ้านไทยมีพันธุกรรมสายแม่อยู่ในกลุ่มเดียวกับไก่ทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้
2. ไก่พันธุ์เบตงที่นำมาเลี้ยงจากประเทศจีนมีพันธุกรรมที่บ่งบอกความสัมพันธ์กับไก่ในมลรัฐยูนนาน

4.1 ผลการดำเนินงานของกลุ่มชีววิทยาปี 2559 – 2561 (นักวิจัย: ชนินทร์ ตีรวัฒนวานิช(ม.เกษตร ศาสตร์) วรรณิการ์ ศิริภัทรประวัติ(ม.เกษตรศาสตร์) ไสว วังหงษา(กรมอุทยานแห่งชาติฯ) ดร.ณิ โสภา(กรมปศุสัตว์)) (2/2)

NCBI Resources How To Sign in to NCBI

PubMed.gov PubMed Search Help

Format: Abstract - Send to -

Asian-Australas J Anim Sci. 2018 Jun;31(6):804-811. doi: 10.5713/ajas.17.0611. Epub 2018 Jan 26.

Genetic diversity analysis of Thai indigenous chickens based on complete sequences of mitochondrial DNA D-loop region.

Teinlek P^{1,2}, Sinoattaroravit K^{1,2,3}, Tirawattanawanich C^{1,2,4}.

Author information

Abstract

OBJECTIVE: Complete mtDNA D-loop sequences of four Thai indigenous chicken varieties, including Pra-dhu-hang-dam (PD), Leung-hang-khao (LK), Chee (CH), and Dang (DA) were explored for genetic diversity and relationships with their potential ancestor and possible associates to address chicken domestication in Thailand.

METHODS: A total of 220 complete mtDNA D-loop sequences of the four Thai indigenous chicken varieties were obtained by Sanger direct sequencing of polymerase chain reaction amplicons of 1,231 to 1,232 base pair in size. A neighbor-joining dendrogram was constructed with reference complete mtDNA D-loop sequences of Red Junglefowl (RJF) and those different chicken breeds available on National Center for Biotechnology Information database. Genetic diversity indices and neutrality test by Tajima's D test were performed. Genetic differences both within and among populations were estimated using analysis of molecular variance (AMOVA). Pairwise fixation index (F_{ST}) was conducted to evaluated genetic relationships between these varieties.

RESULTS: Twenty-three identified haplotypes were classified in six haplogroups (A-E and H) with the majority clustered in haplogroup A and B. Each variety was in multiple haplogroups with haplogroups A, B, D, and E being shared by all studied varieties. The averaged haplotype and nucleotide diversities were, respectively 0.8607 and 0.00579 with non-significant Tajima's D values being observed in all populations. Haplogroup distribution was closely related to that of RJF particularly *Gallus gallus gallus* (G. g. gallus) and G. g. spadiceus. As denoted by AMOVA, the mean diversity was mostly due to within-population variation (90.53%) while between-population variation (9.47%) accounted for much less. By pairwise F_{ST} , LK was most closely related to DA ($F_{ST} = 0.00879$) while DA was farthest from CH ($F_{ST} = 0.24862$).

CONCLUSION: All 4 Thai indigenous chickens are in close relationship with their potential ancestor, the RJF. A contribution of shared, multiple maternal lineages was in the nature of these varieties, which have been domesticated under neutral selection.

KEYWORDS: Domestication; Genetic Diversity; Mitochondrial DNA D-loop; Thai Indigenous Chicken

Full text links
AJAS Full text PMC Full text

Save items
Add to Favorites

Similar articles
Population structure of four Thai indigenous chicken breeds. [BMC Genet. 2014]
Genetic diversity and maternal origin of Bangladeshi chicken. [Mol Biol Rep. 2013]
Vietnamese chickens: a gate towards Asian genetic diversity. [BMC Genet. 2010]
Genetic diversity of Guangxi chicken breeds assessed with microsatellite. [Mol Biol Rep. 2016]
Genetic diversity of mtDNA D-loop sequences in four native Chinese chicken b [Br Poult Sci. 2017]

See reviews...
See all...

Related information
Gene (nucleotide/PMC)
References for this PMC Article

ตีพิมพ์โดยนักวิจัยฝ่ายไทย และเป็นส่วนหนึ่งของการให้ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

การศึกษาลำดับเบสของดีเอ็นเอในไมโทคอนเดรียครบ สมบูรณ์ในส่วน D-loop พบว่าไก่ประดู่หางดำ เหลืองหางขาว ชี และแดง มีพันธุกรรมเชื่อมโยงที่เชื่อได้ว่าสืบเชื้อสายมาจากไก่ป่าสีแดง ขณะที่มีความแตกต่างกันในความ หลากหลายทางพันธุกรรมของไก่บ้านแต่ละสายพันธุ์ ซึ่งอาจ เป็นอิทธิพลของ domestication ที่มีความนิยม วิธีการ คัดเลือกสายพันธุ์ และการขยายพันธุ์แพร่หลายที่แตกต่างกัน ไป

Journal of Anatomy

Original Article

Morphological variation in brain through domestication of fowl

Soichiro Kawabe✉, Naoki Tsunekawa, Kohei Kudo, Chanin Tirawattanawanich, Fumihiro Akishinonomiya, Hideki Endo ... See fewer authors

First published: 24 May 2017 | <https://doi.org/10.1111/joa.12623> | Cited by: 1

Read the full text >

PDF TOOLS SHARE

Volume 231, Issue 2
August 2017
Pages 287-297

Advertisement

Related Information

Metrics

Citations: 1

Am score 11

Details

Abstract

Great variations in the size, shape, color, feather structure and behavior are observed among fowl breeds. Because many types of domestic fowls have been bred for various purposes, they are ideal to assess the relationship between brain morphology and avian biology. However, little is known about changes in brain shape that may have occurred during fowl domestication. We analyzed the brains of red jungle fowl and domestic fowl to clarify differences in the brain shape between these breeds, as well as the shape changes associated with size enlargement using three-dimensional geometric morphometrics. Principal component and multivariate regression analyses showed that ventrodorsal bending, anteroposterior elongation and width reduction were significantly correlated with brain size. According to the size-

งานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ นานาชาติ

ตีพิมพ์ร่วมระหว่างนักวิจัยไทยและญี่ปุ่น การศึกษากายวิภาคของสมองไก่ป่าและไก่บ้าน โดยใช้คอมพิวเตอร์จำลองสมองขึ้นจากภาพถ่ายสามมิติของกะโหลก และวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปร่างและขนาดโดยละเอียด พบว่าไก่ป่ามี สัดส่วนของสมองส่วนหน้าใหญ่และกลมมากกว่า ไก่บ้านอย่างชัดเจน ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเป็น วิวัฒนาการของสมองภายใต้อิทธิพลของ domestication จากไก่ป่ามาเป็นไก่บ้าน

4.2 ผลการดำเนินงานกลุ่มโบราณคดี

(นักวิจัยไทย: รศ. ดร. รัชมี ชูทรงเดช, รศ. ดร. จิรัสสา คชาชีวะ และ ดร. ประสิทธิ์ เอื้อตระกูลวิทย์ (ม.ศิลปากร) นักวิจัยญี่ปุ่น: Dr Masaki Eda (Hokkaido University Museum))

การดำเนินงาน (2560-2561)

1. วิเคราะห์กระดูกไก่จากแหล่งโบราณคดี
2. เขียนบทความจากผลการวิเคราะห์กระดูกไก่ส่ง **International Journal of Osteoarchaeology** เรื่อง “*The History of chicken and other bird exploitation in Thailand: Preliminary analysis of bird remains from four archaeological sites*” จะตีพิมพ์ภายในปี 2019
3. เขียนบทความในหัวข้อ “History of Human-Chicken Interaction in Thailand”

FIGURE 2 Bird bones from studied sites. 1–5: bones from Ban Hua Ud, 6–10: from Ban Non Wat, 11–17: from Keed Kin, and 18–20: from Long Long Rak. 1, 9, 14, and 15: storks, 2–5: cormorants, 6–8, 11–13, and 18–19: pheasants/fowls, 16 and 17: crows, 10: passerine, and 20: taxa undetermined immature bird

สรุปผลการวิจัย

1. การบริโภคไก่ป่าพบตั้งแต่ประมาณ 9,000 ปีมาแล้ว จากแหล่งโบราณคดีถ้ำผี จ.แม่ฮ่องสอน
2. ไก่เลี้ยงพบเมื่อมีการตั้งถิ่นฐานถาวรเป็นหมู่บ้านจากตัวอย่างแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จ.ชลบุรี และ บ้านโนนวัด จ.นครราชสีมา เมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว
3. ไก่ไม่ใช่สัตว์เลี้ยงหลักในยุคก่อนประวัติศาสตร์มักพบร่วมกับหมู วัว
4. หลักฐานกระดูกไก่มีสมบูรณ์แต่หักไม่สามารถจะนำไปวิเคราะห์ดีเอ็นเอได้
5. ข้อมูลไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบเรื่องแหล่งกำเนิดของไก่เลี้ยง
6. อายุของกระดูกไก่จากประเทศจีนเป็นอายุที่เก่าที่สุด

4.3 ผลการดำเนินงานกลุ่มมนุษยศาสตร์ ปี 2559 - 2561

นักวิจัย: ผศ.ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง ศ.สุกัญญา สัจฉายา ผศ.ดร.ชมนาด คีตีสาร Prof.Dr.Ikeya Kazunobu, Dr.Masuno Takashi

การวิจัยเรื่อง

พื้นที่ทางวัฒนธรรม ในกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์ป้าง จากการศึกษา
เปรียบเทียบ
ตำราการทำนายด้วยกระดูกไก่ จากสามหมู่บ้านใน พื้นที่เชิงราย
ประเทศไทย
และรัฐฉาน ประเทศสหภาพเมียนมา

สรุปผลการศึกษา

การทำนายกระดูกไก่เป็นเครื่องมือของอำนาจ(ผู้นำชุมชนขนาดเล็ก)
เปรียบเสมือนกฎหมายจารีต กฎเกณฑ์ศีลธรรมก่อนมีศาสนา และหลังมี
ศาสนาแล้ว
ยังพบว่า ตำรามีความแตกต่างกันเนื่องจากเป็นชุมชนที่ระดับสังคมที่แตกต่าง
กัน

การวิจัยเรื่อง

ไก่ชนในกลุ่มคนที่ไม่เคยมีวัฒนธรรมชนไก่

คำถาม : กระบวน domestication ของไก่ในกลุ่ม
คนที่เปลี่ยนวิธีการผลิตจากการทำไร่หมุนเวียนมา
เป็นการผลิตแบบคนเมืองสมัยใหม่ ได้มีการคัดสรร
สายพันธุ์ไก่ในเชิงวัฒนธรรมอย่างไร

สรุปผล : วัฒนธรรมการชนไก่จะเป็นพื้นที่เพื่อสร้าง
กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่บนดอยสูงมาเป็นพลเมืองรัฐผ่าน
“วัฒนธรรมการใช้เวลาว่าง” เมื่อไก่ชนของมังได้รับการ
ยอมรับในพื้นที่ของสนามไก่ชน

การวิจัยเรื่อง

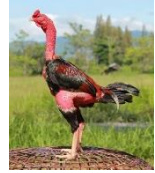
การรวบรวมและจัดเก็บมรดกข้อมูลมรดกทางภูมิปัญญาวัฒนธรรม
ภูมิปัญญาในวัฒนธรรมไก่ชนไทยในภาคเหนือตอนบน

สรุปผลการศึกษา

ได้สร้างระบบและจัดทำแผนที่แผนผังการกระจายตัวของความรู้
ภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่ชน โดยเฉพาะ “ไก่เหล้าปาก๋อย” ที่มีเอกลักษณ์
เฉพาะตัว
ที่มีถิ่นกำเนิดในจังหวัดลำพูน และพัฒนาสายพันธุ์จากไก่พื้นเมืองมาสู่ไก่ชน

ประเด็นที่ศึกษา

- ❖ ศึกษาชั้นเชิงการตีและตำแหน่งออกอาวุธของไก่ชนไทย พม่า และเวียดนาม ที่เลี้ยงดูในศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมไก่พื้นเมือง จ.ชลบุรี
- ❖ ความผันแปรของชั้นเชิงของไก่ชนไทย พม่า และเวียดนาม
- ❖ บัจัย (พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม) ที่มีอิทธิพลต่อความผันแปรของความสามารถในการต่อสู้ของไก่ชน
- ❖ ความแปรปรวนทางพันธุกรรมและค่าพารามิเตอร์ทางพันธุกรรมสำหรับลักษณะการต่อสู้ของไก่ชน

นักวิจัย: ผศ.ดร.ธนาทิพย์ สุวรรณโสภี รศ.ดร.ศกร คุณวุฒิกฤทธิ
รณ
รศ.ดร.สุภาพร อีสริโยดม (ม.เกษตรศาสตร์) คุณสาโรจน์ เจียร
ดงใจ

นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ

หัวข้อ: *ชั้นเชิงและตำแหน่งการตีของประชากรไก่ชนสายพันธุ์ไทย พม่า และเวียดนามแห่งหนึ่งเลี้ยงในประเทศไทย*

- ในการตีแต่ละครั้ง ไก่ชนส่วนใหญ่มี 2 ชั้นเชิง และ 2 ตำแหน่งการตี
- ชั้นเชิงการตีมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับตำแหน่งการตีในไก่ชนทุกกลุ่มพันธุ์ (0.45 ถึง 0.65)

นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

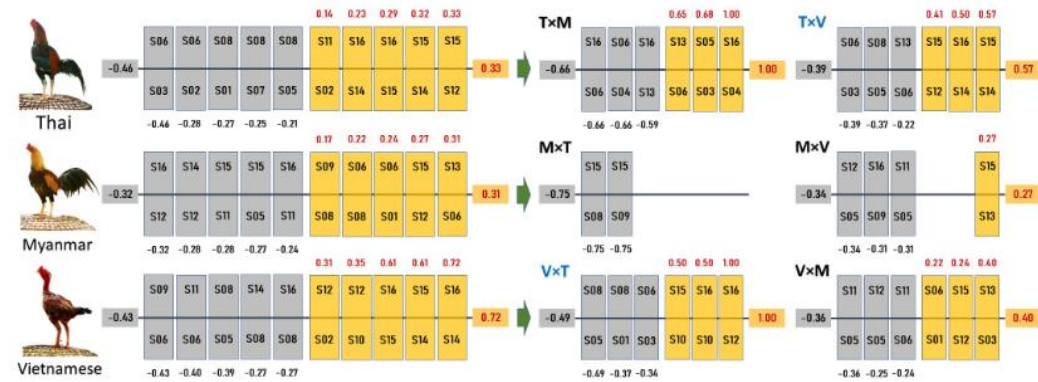
หัวข้อ: *Measurement and Genetic Parameters for Fighting Ability of Thai Fighting Cocks*

- กลุ่มพันธุ์ จำนวนครั้งที่บินตี รูปแบบชั้นเชิงกับตำแหน่งออกอาวุธ น้ำหนักตัว และอายุที่ทดสอบ มีอิทธิพลต่อคะแนนทดสอบการตี ($P < 0.01$)
- ค่าอัตราพันธุกรรมสำหรับคะแนนทดสอบการตีมีค่าเท่ากับ 0.21 ± 0.05 และมีค่าอัตราซ้ำเท่ากับ 0.57 ± 0.02
- ความสามารถในการตีของไก่ชนสามารถพัฒนาทางพันธุกรรมได้โดยการคัดเลือกไก่หนุ่มที่ดีเก่ง

หัวข้อ: *The Association of Fighting Styles Among Breed Groups of a Trained Fighting Cock Population in Thailand*

- ไก่ไทย ไก่เวียดนาม และไก่ลูกผสมของไก่ไทยและไก่เวียดนาม มีชั้นเชิงการตีคล้ายคลึงกัน คือ มีชั้นเชิง "เลี้ยว (Turning)" และ "กีดบ่าตี (Obstruct)"
- ไก่พม่าส่วนใหญ่มีชั้นเชิง "แข่งเปล่า (Bare shin)"
- สหสัมพันธ์เพียร์สันของชั้นเชิงการตีมีค่า -0.43 ถึง 0.72 สำหรับไก่ไทย -0.32 ถึง 0.31 สำหรับไก่พม่า และ -0.46 ถึง 0.33 สำหรับไก่เวียดนาม
- ไก่ชนแต่ละกลุ่มพันธุ์มีลักษณะชั้นเชิงที่เป็นเอกลักษณ์

แผนการดำเนินงานปี 2562

1. สืบค้นและเรียบเรียงเนื้อหา หัวข้อ 3-2 *Fighting Behavior* ในหนังสือรวมบทความของ HCMR ระยะที่สอง
2. รวบรวมข้อมูลชั้นเชิงการตีของไก่ชนให้เป็นปัจจุบันและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเขียนบทความวิชาการเพื่อการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ

4.5 ผลการดำเนินงาน Protein source:ศูนย์เรียนรู้การผลิตปศุสัตว์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (นายทศพร ศรีศักดิ์ , น.ส. ดรณี โสภา, นายเจนรงค์ คำมุงคุณ, นางจิรวรรณ จัยวัดเลา,กรมปศุสัตว์)

1. โรงเรียนสามารถผลิตโปรตีนจากสัตว์ได้เพียงพอ มีเงินกองทุนดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง มีทักษะความรู้ การป้องกันโรคตามหลักสุขภาพที่ดี

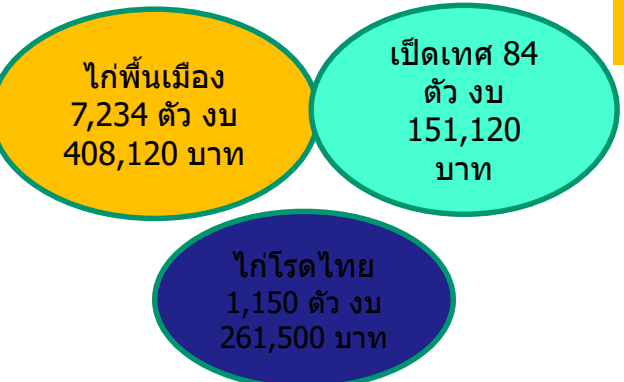
ตัวอย่างเช่น
ไก่ไข่ 1,550 ตัว ให้ไข่เฉลี่ย 240-280 ฟองต่อแม่ต่อปี ได้ไข่ไม่น้อยกว่า 396,025 ฟอง และแม่ไก่ปลดระวาง เป็นอาหารกลางวันประเภทเนื้อสัตว์ สำหรับนักเรียน 100 รร. จำนวน 18,200 คน ได้โปรตีนราว 40 กรัม/คน/ วัน (200 วันเรียน)

2. โรงเรียนมีการพัฒนากิจกรรมปศุสัตว์เพื่อการผลิต พัฒนานักเรียน และขยายผลสู่ผู้ปกครองและชุมชน

มีการซ่อมแซมโรงเรือนคอกสัตว์ ตู้อุณหภูมิให้อยู่ในสภาพดี ซื้อพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์เพิ่มเติม ผลิตพันธุ์สัตว์ขยายผลสู่ชุมชนเพิ่มขึ้น

3. โรงเรียนในโครงการมีการพัฒนาการดำเนินงาน ประสพผลตามเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จของโครงการ สามารถพึ่งตนเองได้

- ปลุกพืชอาหารสัตว์ นำมาใช้ประโยชน์
- ฝึกอบรมนักเรียนทำวัคซีน ถ่ายพยาธิ สัตว์ปีก ปฏิบัติได้จริง
- แนะนำการบันทึกข้อมูล บัญชีฟาร์ม
- แนะนำการวัดประเมินความรู้ ทักษะนักเรียนที่ทำการกิจกรรมปศุสัตว์

ผลการดำเนินงานปี 2561

ประโยชน์ที่ได้รับ

- เด็กนักเรียนได้รับโปรตีนปริมาณเนื้อสัตว์ไม่น้อยกว่า 40 กรัม/ คน/ มื้อ
- นักเรียนได้รับความรู้และปฏิบัติในกิจกรรม การเลี้ยงสัตว์ปีก

รวม 97 โรงเรียนใน 19 จังหวัดได้แก่

สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี จันทบุรี สระแก้ว อุดรธา บุรีรัมย์ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ดาก กำแพงเพชร พิชณุโลก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ ประจวบคีรีขันธ์ นครศรีธรรมราช

	ปี 2560	ปี 2561
ไก่พื้นเมือง	6,885ตัว	7,234 ตัว
ไก่โรดไทย	350ตัว	1,550ตัว
เป็ดไข่	- ตัว	- ตัว
เป็ดเทศ	17,050ตัว	84 ตัว
รวม	24,285 ตัว	8,868 ตัว

เปรียบเทียบการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ ปี 2560 กับปี 2561

ปี 2560 และ 2561 มีโรงเรียนที่ร่วมโครงการรวม 100 แห่ง ใน 19 จังหวัด

หมายเหตุ
กรมปศุสัตว์มีการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ลดลง เนื่องจาก

- โรงเรียนมีความต้องการลดลง โดยบางแห่งมีการใช้พันธุ์สัตว์จากบริษัทเอกชนร่วมด้วย
- งบประมาณลดลงจากปีที่ผ่านมา